

ДОЦ. Д-Р ПЕТЪР ЦОНОВ, Д.М. – ТРИ ДЕСЕТИЛЕТИЯ ОТДАДЕНИ НА СПИСАНИЕ „СОЦИАЛНА МЕДИЦИНА“

*Клара Докова, Катедра Социална медицина и организация на здравеопазването
Медицински университет – Варна*

ASSOC. PROF. DR PETAR TZONOV - THREE DECADES DEVOTED TO THE JOURNAL SOCIAL MEDICINE

*Klara Dokova, Department of Social Medicine and Health Care Organization
Medical University Varna*

РЕЗЮМЕ

Представен е огромния принос на доц. Петър Цонов за просъществуване на списание Социална медицина – трибуна на изследователите в сферата на общественото здраве в България. Направен е библиографски анализ на публикационната на доц. П. Цонов за периода 1985-2019 г.

SUMMARY

The paper presents the enormous contribution of Assoc. Petar Tsonov for the existence of the journal Social Medicine – a tribune of researchers in the field of public health in Bulgaria. A bibliographic analysis of the publication of Assoc. P. Tsonov for the period 1985-2019 is also included.

Списание Социална медицина започва да излиза през турбулентен период на изключително динамични социално-икономически промени засягащи активно полето на здравето и здравеопазването в България – 1993 г.

В това време специалистите по социална медицина и управление на здравеопазването са в основата на подготвяните промени в здравната сферата, идейни мислители, катализатори на процесите на промяна.

Новото списание трябва да се превърне не само в медия – разпространител, но и в платформа за дискусии.

„Списанието ще разчита на активното отношение на читателите към публикуваните материали и застъпваните становища и ще помества охотно читателски писма...“ (Редколегия, брой 1, 1993 г.)

Редколегията (1993) дефинира полето на работа на списанието като „тримесечник за социална епидемиология, медицинска информатика, икономика на здравеопазването, медицинско право, клинична социология, медицински мениджмънт.“

Основателите сами отбелязват, че планираните четири книжки годишно едва ли ще са достатъчни да информират за „експлозията на социално-медицински новости по света, за напредъка на социално-медицинска мисъл в различните нейни обособени направления, но редакцията ще се стреми да стесни до минимум информационния вакуум в тези области...“

В първия брой на сп. Социална медицина, 1993 г. е обявена Редколегията на списанието, която включва ръководителите на обучителни катедри и изследователски центрове в областта на социалната медицина и организацията на здравеопазването. Тя изглежда по следния начин:

Редактор: Проф. д-р К. Гаргов

Зам. Редактори: проф. М. Петров и Ст.н.с. II ст. д-р Т. Чолакова

Редколегия:

Проф. д-р М. Попов

Проф. д-р Н. Запрянов

Проф. д-р А. Панев

Доц. д-р Зл. Глутникова

Доц. д-р Г. Грънчарова

Доц. д-р Н. Фесчиева

Доц. д-р Ст.Маркова

Ст.н.с. Пост. Б.Байкушев

Ст.н.с. Пост. Д-р П.Цонов

Н.с. Хр.Грива

Н.с. д-р К.Кушев

Д-р Л.Бурилкова

От самото начало доц. Цонов подпомага главния редактор, изпълнявайки функциите на секретар на редколегията. Кабинетът му в НЦЗИ, с любезното съгласие на ръководството, се ползва за дом, творческа лаборатория на списанието. Често след работно време се провеждат срещи с автори, обменят се мисли, свързват се хора съмишленици, раждат се идеи.

През 1998 г. доц. Цонов официално става секретар на редколегията, през 2003 г. – редактор на списанието, от 2006 г. след кончината на проф. Гаргов е натоварен от редколегията да изпълнява ролята на главен редактор, но отказва името му да замени това на починалия проф. Гаргов; от 2019 г. – номинално е главен редактор. Името на проф. К. Гаргов остава почетено като Редактор-основател и до настоящия момент.

Работата на доц. П. Цонов за списание Социална медицина може да бъде разгледана в три периода:

Период на основаване и очертаване на полето на дейност: 1993-2002;

Период на утвърждаване на сферите на изследване: 2003-2012;

Период на тематично разгръщане 2013-2020 г.

В първия брой почти всички членове на Редколегията се включват с материали, отговарящи на основната сфера на изследвания на научните структури, които ръководят. Участието на Доц. Цонов е видно в отразяването на петия конгрес на Дружеството по социална хигиена и организация на здравеопазването (7-9 май, 1993 г. в Плевен) и най-вече на Първия симпозиум по медицинска информатика от 5 юни, 1993 г. София, в който той е участвал с два доклада: „Развитие на информационната система в здравеопазването“ (Ал. Вълчев, Здр. Богданов, Т. Чолакова, П. Цонов) и „Информационно осигуряване на здравно-осигурителната система“ (Хр. Грива, Т. Чолакова, П. Амуджиев, П. Цонов, Ст. Христова, М. Вуков, и Й. Арнаудов).

Публикациите на доц. Цонов представят интереса и активността му в областта на информационното осигуряване на здравеопазването и документалните проблеми на медицинската практика, заявени още през предходното десетилетие.

В периода 1984-88 г. Доц. Цонов активно проучва заетостта на лекарите с регистрационна дейност и нейното осигуряване чрез изследване сред близо 3000 лекари от страната (в т.ч. лекари – ординатори, Зав. отделения, главни лекари, специалисти, директори). Различни аспекти на това научно направление са представяни систематично през годините в списание Социална медицина.

Обществено-здравните проблеми на храненето са сред ранните изследователски интереси на доц. Цонов, които той подновява през последните 5-10 години и чрез авторство и редакторската работа това е отразено в тематиката на списанието.

Самият той определя себе си като „социал-медик“, посветен на социалните и културни измерения на медицината, но и на потенциала на управлението на здравеопазването, радател за реформи с фокус към потребностите на хората. Това е отразено в многобройни публикации както и в неговите книги.

Доц. Цонов има голяма заслуга като редактор и автор за поддържане в списанието на рубриката „История на медицината и здравеопазването“. Неговото изследване върху българския медицински периодичен печат (1878-1944 г.) обогати с нови факти и интерпретации историята на общественото здравеопазване в България. На страниците на списанието се появили авторските му статии за забравени или малко известни личности и събития от историята на медицината у нас; търсеше и настояваше за публикуване на спомените на видни дейци на родното здравеопазване. Той сложи началото на интервюта с поколения лекарски фамилии, както и на съвременни български лекари, работещи в чужбина.

Макар и непълен представеният списък на публикационната му активност е доказателство за неуморната работа, за големия принос за новото обществено здравеопазване в България, за нашето списание!

Поклон!

Публикации на доц. д-р П. Цонов в основните тематични области на изследователската му работа

Книги

П. Цонов, Човешки ориентири, 151 житейски есета за индивида, личността и гражданина, Изток-Запад, 2012.

П. Цонов, Етюди за здравето, Art Plus, 2017.

Публикации в сп. Социална медицина и други периодични издания

Информационно осигуряване и документални проблеми на медицинската дейност

1. П. Цонов, М. Георгиева Регистрационната дейност на медицинския персонал в окръжната болница, „Из опита на здравните заведения“ 1985, No 6.

2. П. Цонов, Хр. Грива Проблеми на регистрационната дейност в медицинския труд, Проблеми на социалната медицина, 1988, том XVII, стр. 62-70.

3. П. Цонов, Обществен преглед за работата с документите в системата на здравеопазването. „Из опита на здравните заведения“, 1989, No 4.

4. П. Цонов, Медицинската документална система, сп. Архивен преглед, 1991, No4.

5. П. Цонов, Документооборотът в медицинската практика, Социална медицина 1994, кн.2, стр. 30-33.

6. П. Цонов, Д. Чакръкчиев, Медицинските архиви и компютърните технологии Социална медицина, 1998, кн.1, стр. 31-33.

7. П. Цонов, Има ли опасност от „документална тромбоза“ Социална медицина, 1998, кн.4, стр.44.

8. П. Цонов, Информационно осигуряване на сестринския труд, Социална медицина, 1999, кн.4, стр.42.

9. П. Цонов, Л. Бурилкова, За информираността на пациента, Социална медицина, 1999, кн.4, стр.22-25.

10. П. Цонов, Медицинската документална система в условията на информационното общество, Социална медицина, 1999, кн.4, стр.29-30.

11. П. Цонов, Т. Чолакова, Информационен стандарт за медицинско досие, Социална медицина, 2005, кн1-2, 57-61.

12. П. Цонов, Документални проблеми на медицинската практика, „Съвременна медицина“, 2007, том 58 бр.5.

История на медицината

1. П. Цонов, „Д-р Димитър Абаджиев“, Социална медицина, 1998, кн. 2, с 47.

2. П. Цонов, „Семейство Накови - лекарска фамилия с традиции“, Социална медицина, 2001, кн 4. 45-46

3. П. Цонов, „Д-р Харалампи Нейчев и д-р Славчо Нейчев - баща и син, видни лекари общественици“, Социална медицина, 2002, кн 1. 42.

4. П. Цонов, Окръжните лекари и техните годишни отчети за 1910 г. пред

Дирекцията за опазване на общественото здраве, Сборник Доклади на

Национална научна конференция с международно участие „Освобождението на

България и първи стъпки в изграждането на общественото здравеопазване –

2007“, Изд. Национален център по опазване на

общественото здраве, С., 2007, 108 – 1117.

5. П. Цонов, „Делото и наследството на Т. Захариев“, Социална медицина, 2008, кн 1-2, 92-94.

6. П. Цонов, „160 години от рождението на Иван Евстатиев Гешов“, Социална медицина, 2008, кн 4. 48.

7. П. Цонов, Български периодичен медицински печат 1878-1944, Социална медицина, 2009, кн 1-2. 71-74.

8. За делото на д-р В. Калайджиев среща с г-жа К. Калайджиева, Социална медицина, 2009, кн 1-2. 85.

9. П. Цонов, Национални здравни стратегии - преди 20 години. Социална медицина, 2011, кн 2. 44-45.

10. П. Цонов, Организираните дружества по трезвеност в България. Социална медицина, 2012, кн.2-3, 85-85.

11. П. Цонов, 100 г. от създаването на сп. „Обществено здраве“ – първото българско

списание по социална хигиена, медицина и здравеопазване (1914-1923 г.). Социална медицина, 2014, кн.1, 47.

12. П. Цонов — Един български изследовател в Америка. Интервю с д-р Константин Христов., Социална медицина, 2014, кн.2, 25-26.

13. П. Цонов, Достойни деятели на българската медицина и здравеопазване – 100 години от рождението им (1915), Социална медицина, бр. 4, 2015, с. 48

14. П. Цонов, Моменти от историята на Амбулаторното досие у нас. Социална медицина, 2019, кн.3 с. 51-55.

15. П. Цонов, 135 години от основаването и 130 години от именуването на Александровска болница, Социална медицина, 2019, кн.4 с. 48.

16. П. Цонов, За фелдшерското обучение и практика у нас, Социална медицина, 2019, кн. 3, 59.

Обществено здраве и хранене

1. П. Цонов, Възможности за превенция на социално значими заболявания чрез подходящи храни и хранителни добавки (здр.-политически аспекти), Социална медицина, 2008, кн 4.,13-16.

2. П. Цонов, Обществено здраве и хранене, Социална медицина, 2011, кн 1., 6.

3. П. Цонов За промяна в състава на храните на българския пазар. Интервю с д-р Михаил Околийски, ръководител на офиса на СЗО в България, Социална медицина, 2016, кн. 3-4, 4-6.

4. П. Цонов, 125 г. История на организираното болнично хранене Социална медицина, 2018, кн. 2, 45.

Организация и управление на здравеопазването и общественото здраве

1. П. Цонов, Децентрализация и ускоряване на здравната реформа. Социална медицина, 2002, кн 1., 25-27.

2. П. Цонов, Ползотворната дейност на НПО и ФК в областта на ОЗ., . Социална медицина, 2001, кн 1., 13-14.

3. П. Цонов, Общественото здраве в ползрението на общинската администрация - задачи и възможности Социална медицина, 2006, кн 1-2., 53-55.

4. П. Цонов, Електронното здравеопазване като

стратегическа цел., Социална медицина, 2006, кн. 3., 13-16.

5. П. Цонов, „и/или“ за управлението на персонала, човешкия фактор и човешките ресурси в здравеопазването., Социална медицина, 2006, кн 4., 9-10.

6. П. Цонов, Проект за обучение на ОПЛ по управление на общата практика и здравна промоция Социална медицина, 2001, кн. 2., 27-29.

7. П. Цонов, Промяната в здравеопазването и защо трудностите са толкова много. Социална медицина, 2007, кн. 3., 43-45.

8. П. Цонов, Хоспис в структурата на общинската болница. Социална медицина, 2008, кн 3., 31-33.

9. П. Цонов, Тестовите като метод и техника за обучение и оценка. Социална медицина, 2007, кн 2., 35-37.

10. П. Цонов, Общественото здраве и общинското здравеопазване. Социална медицина, 2010, кн2- 3., 15-19.

11. П. Цонов, Новото обществено здравеопазване. Форум медикус, 2011, <http://forummedicus.com/archives/all-publications/1960>.

12. П. Цонов, Т. Върлева., Здравната сигурност на Република България изисква програмен подход, приемственост и последователност. Наука, образование, сигурност : юбилейна международна научна конференция „Десет години образование по сигурност в НБУ: състояние и перспективи пред обучението в условия на динамична и труднопредвидима среда“, [20 юни 2013 г.] (С. 77-89).

13. П. Цонов, Медицина и здравеопазване (Есе), Социална медицина 2019, кн.1, 19-27.

14. Л. Калайджиева, М. Георгиев, П. Цонов, Първият опит за реформа на социалистическото здравеопазване, Социална медицина, 2015, кн.1, 4-10.

Медицина и общество

П. Цонов, Ренесанс за хуманизма, Социална медицина, 2011, кн. 1, 46-48.